

Üzvi-mineral kompleks maye gübrələrin Ağdaş rayonu Qumlaq kəndi ərazisində aparılan sınaqların nəticələri

Sınaq təcrübəsi aşağıdakı sxem üzrə aparılmışdır:

1. Gübrə verilmədən – nəzarət.
2. Müqayisə variantı – hektara N_{150} miqdarda gübrə verməklə–müqayisə.
3. BMT və HNO_3 əsasında hazırlanmış maye gübrə variantı.
4. BMT və HNO_3 əsasında gəc əlavə olunaraq hazırlanmış maye gübrə variantı.

Təcrübə sahəsində sınaqları həyata keçirilən üzvi-mineral kompleks maye gübrələrin kimyəvi tərkibləri verilmişdir.

Sınaq təcrübəsi zamanı BMT əsasında hazırlanmış maye gübrələrin torpağa verilən miqdarı nəzarət variantında tətbiq

olunan azot gübrəsinin miqdarına ekvivalent həddə götürülmüşdür.

Əkin aparılan ləklərin ərazisindən götürülmüş torpaq nümunələrinin kimyəvi analizi nəticəsində torpaqların şorlaşma dərəcəsinin üst qatda quru qalığa görə 0,6-0,7 %, aşağı qatlara doğru getdikcə isə bir qədər yüksələrək 50-100 sm-lik qatda 1,0-1,2 % təşkil edir. Zəif şorakətliyə malik olan torpaqlarda gipsin miqdarı 1,00-1,36 % arasında dəyişir. Kalsium karbonatın miqdarı profil üzrə 7,00-7,20 % təşkil edir. Üst bir metrlik qatda fiziki gilin miqdarı 40-60% civarındadır.

Sınaq təcrübəsi "Qarabağ 22" sortlu arpa bitkisi altında aparılmışdır. Sınaqları həyata keçirilən maye gübrələr torpağa iki dəfəyə verilmişdir. Gübrə normasının 75%-i vegetasiya dövrünün əvvəlində, 25%-i isə bitkilərin qidalandırılması məqsədilə bitkilərdə sünbül əmələgəlmə zamanı verilmişdir. Vegetasiya dövründə dörd suvarma aparılmışdır. Suvarma norması 800-1000 m³/ha civarında olmuşdur.

Cədvəl 16

Sınaq təcrübəsinin birinci ilində arpa bitkisinin məhsuldarlığı

Təcrübə variantları	Bitkinin boyu, sm	Məhsuldarlıq, s/ha		Məhsuldarlıq artımı, s/ha			
		Arpa	Saman	Arpa		Saman	
				s/ha	%	s/ha	%
Gübrə vermədən becərmə - nəzarət	35,8	15,0	23,6	—	—	—	—
N ₁₅₀ miqdarda gübrə verməklə—müqayisə	38,2	19,6	25,0	4,6	23,5	1,4	5,6
BMT + 10%-li HNO ₃ –R5	40,3	24,1	27,1	4,5	18,7	2,1	7,75
BMT + 10%-li HNO ₃ +gəc – R6	41,6	25,0	28,3	5,4	21,6	3,3	11,66

Cədvəldə verilmiş məlumatlardan göründüyü kimi təcrübə zamanı iki nəzarət variantı qoyulmuşdur. Torpağa heç bir gübrə vermədən aparılmış sınaq təcrübəsi zamanı arpa

bitkisinin məhsuldarlığı 15 s/ha təşkil etmişdir. Hektara N_{150} miqdarda mineral gübrələrin verilməsi məhsuldarlığın 4,6 sentner/ha artımına səbəb olmuşdur. Bu da əldə olunan məhsulun 23,5 % artımına bərabərdir.

R5 üzvi-mineral maye gübrəsi verilmiş variantda arpa bitkisinin məhsuldarlığı hektara 24,1 sentner olmuşdur. Torpağa N_{150} norma gübrə verilmiş variantla müqayisədə bu variantda məhsuldarlığın artımı 4,5 sentner/ha olmuşdur.

R6 üzvi-mineral maye gübrə verilmiş variantlarda isə arpanın məhsuldarlığı müvafiq olaraq 25,0 sentner/ha olmuşdur. Bu variantlarda əldə olunmuş arpa bitkisinin məhsuldarlığının artımı arasındakı fərq nəzarət variantı (N_{150}) ilə müqayisədə 5,4 sentner/ha təşkil edir. Bu da arpanın məhsuldarlığı 21,6 %-ni təşkil edir.

Nəzarət variantı ilə müqayisədə üzvi-mineral maye gübrələr verilmiş variantlarda samanın da miqdarında artımlar müşahidə olunmuşdur. Nəzarət variantında alınan samanın miqdarı 25,0 sentner/ha olduğu halda üzvi-mineral maye gübrələr verilmiş variantlarda isə bu miqdar R5 verməklə becərmə aparılan variantın da hər hektardan 2,1 sentner artaraq 27,1 sentner/ha, R6 maye gübrələri verməklə aparılan becərmə variantlarında isə müvafiq olaraq 3,3 sentner artaraq 28,3 sentner/ha təşkil etmişdir.

Alınmış məlumatları yekunlaşdıraraq aşağıdakı nəticələrə gəlmək olar:

- Hazırlanmış üzvi-mineral maye gübrələrin kənd təsərrüfatı bitkilərinin inkişafına müsbət təsir göstərir.

- Üzvi-mineral maye gübrələrin tətbiqi nəticəsində arpa bitkisinin məhsuldarlığında 16,2–21,6% artım əldə etmək mümkündür.

- Məhsuldarlığın artımı üzvi-mineral maye gübrənin tərkibində əlavə olaraq üzvi maddələrin və bitkinin inkişafı üçün tələb olunan müxtəlif mikroelementlərin olması ilə izah etmək olar.